

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. VII. De Substitutione Hæredis, & Fideicommissis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

juxta legem Trebelliani; Quamvis id non militet, si hæres extraneus sit pia causa, ut diximus etiam de Lege Falcidia, quæ cessat, si legata sint ad pias causas: Quod si Testator habens hæredes necessarios instituat extraneum, hæredes necessarii, detracta portione legitima, debent reliquam hæreditatem huic extraneo restituere.

IV. Notandum demum, Codicillum (ut diximus de Testamento) posse fieri vel in scriptis, adhibitis quinque testibus, qui se subscribant, vel per nuncupationem declarando voluntatem suam coram quinque testibus; Qui pariter nuncupativus vocatur, quamvis deinde in Scripturam redigatur. Præterea hæredem debet Testator ore proferre, saltem ad interrogationem alterius; aliter invalida est institutio hæredis, si propter infirmitatem non potest Testator loqui, ex leg. *Subemus*, Cod. de Testamentis: Econtra satis est ad validitatem legati, quod nutu relinquatur, ex leg. *Nutu*, ff. de Legatis.

ARTICULUS VII.

De Substitutione hæredis, & Fideicommissis.

- I. Substitui quis potest in hæredem, vel directe per substitutionem sive Vulgarem, sive Pupillarem, sive Exemplarem; Vel indirecte per Fideicommissariam, vel per Mixtam, sive Reciprocam, sive Compendiosam.
- II. Pupillaris substitutio habetur, si fiat hæres pupillus sub ea conditione, quod si ante pubertatem decedat, alius sit hæres: Exemplaris est instar Pupillaris, si scilicet filio amentis, surdo, & muto, aut prodigo alius in hæredem substituatur.
- III. Fideicommissaria substitutio habetur, quando gravatur hæres, ut hæreditatem vel totaliter, vel partialiter alteri restituat; quod etiam fieri potest per Codicillum.

IV. Potest vi hujus indirecta substitutio nis fideicommissaria detrahi quæta Trebellianica, non tamen a legatis; nec si substitutio sit ad piam causam; Nec a legatis piis detrahitur Falcidia.

V. Quenam dicatur substitutio Mixta Reciproca; Quenam Compendiosa?

I. **M**ultipliciter potest aliquis substitui in locum hæredis. Primo, directe per substitutionem vel Vulgarem, vel Pupillarem, vel Exemplarem. Secundo indirecte per substitutionem fideicommissariam. Demum per substitutionem mixtam, quæ sit vel Reciproca, vel Compendiosa, quas omnes sex substitutiones mox explicabimus.

II. Prima substitutio dicitur Vulgaris, quæ communiter, & vulgo accidit, instituendo, verbi gratia, hæredem Titium, & in locum Titii (si scilicet aut nolit, aut non possit esse hæres, eo quod, verbi gratia, ante Testatorem moriatur) substituendo Cajum.

Secunda Pupillaris; quando scilicet instituitur hæres aliquis pupillus, seu impubes sub ea conditione, ut si ante pubertatem decesserit, alius sit hæres: Cum enim pupillus non possit Testamentum facere, jura voluerunt, ut qui relinquit illum hæredem, faciat pro illo Testamentum in casu, quo ante pubertatem moreretur: Ad hoc tamen requiritur, ut talis pupillus sit in potestate Testatoris, & non recidat in alterius potestatem per mortem Testatoris. Unde fit, quod mater non possit facere substitutionem pupillarem relate ad filios, quia filii non sunt in potestate matris; Sicut nec pater relate ad filios illegitimos ob eandem causam, ut notat Less. dub. 7.; Nec avus relate ad nepotem, si pater vivat, quia nepos per mortem avi recidit in potestatem patris viventis.

Ter-

Tertia substitutio dicitur Exemplaris, eo quod sit ad exemplum Pupillaris; acciditque, quando fit substitutio hæredis filio amenti, vel surdo, & mutuo, vel prodigo, cui bonorum administratio sit interdicta; (nam tam surdus simul, & mutus, quam prodigus testari non possunt, nisi ad pias causas.) Quare si pater filio, verbi gratia, amenti substituatur Cajum, & filius moriatur ante pubertatem, talis substitutio erit Pupillaris simul, & Exemplaris; Si vero moriatur post pubertatem, erit solum Exemplaris, & in eadem substitutione continetur etiam Vulgaris, quatenus si filius moriatur ante Testatorem, succedit Cajus, sicut in omni substitutione vulgari. Expirat tamen substitutio exemplaris, si filius amens in sanam mentem redeat, nec cito in insaniam relabatur, & talis substitutio potest etiam a matre fieri cum conditionibus, quæ habentur in leg. *Humanitatis*, Cod. de *Impuberibus*.

III. Quarta substitutio dicitur Fideicommissaria, & est indirecta; nam per illam gravatur hæres, ut hæreditatem vel totaliter, vel partialiter restituat alteri, qui idcirco fideicommissarius dicitur. Est autem hæc substitutio indirecta, quia ministerio hæredis directi debet deferri hæreditas substituto; & ideo potest talis substitutio fieri per Codicillum, non vero reliquæ, quæ sunt directæ; quamvis si reliquæ fiant in Codicillo, ex benigna interpretatione juris habebunt vim substitutionis fideicommissariæ.

Notandum tamen, quod si hæres sit gravatus, potest quartam partem hæreditatis restituendæ fideicommissario, retinere sibi, quæ vocatur quarta Trebellianica, idque tum ne vana sit talis hæredis institutio, tum ut alliciatur ad præstanda onera hæreditatis; A legatis tamen hæc quarta pars non detrahitur, sicut nec si substitutio sit

ad piam causam, ut nec a legatis piis detrahitur Falcidia, de qua diximus art. 3. Quando enim privilegium cum privilegio concurret, cessat utrumque, & servatur jus commune. Potest etiam Testator expresse prohibere, ne detrahatur quarta ista Trebellianica, aut Falcidia, ut notat Less. loc. cit. Præterea si talis hæres sit in primo gradu cum Testatore, potest detrahere suam legitimam, quæ fideicommissum gravari non potest, & de reliquo detrahere quartam Trebellianicam.

IV. Præter has quatuor Substitutiones dantur duæ aliæ mixtæ, quæ scilicet plures ex quatuor enumeratis substitutionibus complectuntur. Prima dicitur Reciproca, seu Brevisloqua, quæ instituti hæredes sibi invicem substituuntur: Verbi gratia si Testator dicat, Instituo hæredes meos Titium, & Cajum, eosque invicem substituo; In hæc enim substitutione non solum habentur duæ substitutiones vulgares, sed etiam altera erit Pupillaris, si alter tantum sit impubes; utraque vero erit Pupillaris, si erit impubes uterque; Habetur etiam Exemplaris, si verbi gratia, alter sit amens; habetur Fideicommissaria, si fiat vel per Codicillum, vel si fiat in Testamento, imponendo hæredibus, ut qui prior moritur, restituat alteri hæreditatem. Secunda substitutio mixta dicitur Compendiosa; ista autem complectitur plures substitutiones quoad tempora, vel ætates (sicut Reciproca continet quoad personas,) ut si Testator dicat, Instituo hæredem filium meum, & quandocumque hic vita decesserit, substituo Titium; In tali casu, si in morte Testatoris filius sit etiam mortuus, succedit Titius ex substitutione vulgari; si filius moritur deinde impubes, succedit Titius ex Pupillari; Si amens, ex Exemplari; Si post pubertatem sanus decesserit, succedit Titius ex Fideicommissaria, detracta

pro filio mortuo legitima, & quarta Trebellianica.

ARTICULUS VIII.

De Legatis, & Fideicommissis particularibus.

- I. Legatum dicitur donatio a defuncto relicta, & ab herede præstanda. Differt a Fideicommissio particulari in forma verborum dumtaxat; hoc enim dirigitur ad heredem, illud ad legatarium.
- II. Potest aliquid legari etiam iis, qui non possunt institui heredes, puta Fratribus Minoribus, relinquendo illis annuos redditus ad decennium, aut ad vitam Monachi; Possuntque heredes gravari, ut quotannis aliquid iisdem solvant.
- III. Domus Professa Societatis Jesu capax est etiam hereditatis; dummodo stabilia intra decennium vendantur.
- IV. Quoniam pacto possit res aliena legari?
- V. Qui aliquid legat suo creditori, censetur liberaliter donare, si sit debitor ex contractu voluntario; Secus vero si sit aliunde occultus debitor.
- VI. Confessarius debet, quantum fieri potest, urgere, ut Testator statim restituat, cum passim Testamenta infirmantur.
- VII. Legatum relictum Berta sub conditione nuptiarum debetur illi, etiam si caste vivat.
- VIII. Pariter legatum relictum sub conditione, quod quis a nuptiis abstinereat, dandum eidem, quamvis nubat. Non tamen si fiat sub conditione, quod non iterum nubat.
- IX. In favorem pia causa, & Status Religiosi, ac Sacerdotalis valet legatum relictum sub huiusmodi conditionibus.
- X. Coniux, qui promissit alteri se serva-

turam esse post eius obitum viduitatem, quomodo ad id obligabitur, quando eo sine relinquatur illi legatum?

- XI. Quandonam possit Episcopus legata ad pias causas relicta commutare?
- XII. Non solum Judex Ecclesiasticus, sed etiam Sacularis Executores Testamenti compellere potest ad solutionem Legatorum.
- XIII. Si legatum sit incertum respectu persone, cui danda sit res legata, corrumpit; nisi sit ad pias causas; in quo casu arbitrio Episcopi vel res est dividenda, vel danda pauperibus. Sed quid si legatum sit incertum respectu rei legata?

I. **D**efinitur Legatum, quod sit Donatio quadam a defuncto relicta, & ab herede præstanda; Convenit etiam talis definitio fideicommissio particulari, verbi gratia si relinquatur in hereditate domus danda Titio. Solum enim in forma verborum differunt Legatum, & Fideicommissum particulare; nam si sermo dirigitur ad legatarium, dicendo, Legatum Titio, dicitur Legatum, si sermo dirigitur ad heredem, rogando, vel imponendo illi, ut det centum Titio, dicitur Fideicommissum particulare; ad differentiam Fideicommissi universalis, quod habetur in substitutione heredis. Præterea certum est, omnes, & solos, qui testari possunt, posse etiam legare; cum legatum non relinquatur, nisi in Testamento, aut Codicillo, & Codicillus non possit fieri, nisi ab eo, qui testari potest, ex leg. Divi, ff. de Jure Codicillorum.

II. Quæritur nunc primo: Quoniam sit capax legati?

Respondeo universim posse aliquid legari omnibus iis, qui possunt institui heredes: Immo iis, qui non possunt institui heredes, possunt legari alimenta competentia, & dos, quæ succed-